

Zirmapi kamankapak kamu

YACHACHIKPA YACHAY ÑAN

This translation **was not created by the International Telecommunication Union (ITU) and should not be considered an official ITU translation.** The ITU shall not be liable for any content or error in this translation. The original material can be found at: **www.itu.int/cop**

Tukuy rikuy

¡Kay zirmapi kamankapak yachashka ruraykunata hapishkamanta yupaychanchikpacha!

Kay kamuka imashina shinallatak imaykunata hapishpa zirmapi kamankapaktami rikuchinkuna chayka yachana ukupimi kay 12 watata charik wawakunapakmi kan. Kay ruraykunapak munaykunaka yachachik shinallatakyachakukkunapak rimanakuykunatami llakikunata shinallatak zirmapi rikuna kankuna.

Kishpillami kani yana chay mutsurishka ruraykunata llamkashpaka chaytami wawakunaka mutsunkuna.

Munashpaka, willaykunata riksichinkapak rikuchishun chayka yachachikpak willaykunamantami kay kamukunataka hapishpa kay llamkaypi churana kan.

Kay kamuta kushilla rurachunmi munapanchikpacha.

Índice

TUKUY RIKUY	2
RIKUSHPA RURAYKUNA	4
KANPA HAYÑIKUNATA RIKSIY - RURAYKUNA	5
• KALLARIY	5
• SHINA 1: HAYÑI SHINALLATAK MUNAY	5
• SHINA 2: 3 HAWA	6
KANPA HAYÑIKUNATA RIKSIY - USHAYKUNA	7
• SHINA 1: HAYÑI SHINALLATAK MUNAY	7
• SHINA 2: 3 HAWA	8
PAKALLA CHAPAK - RURAYKUNA	9
• KALLARIY	9
• SHINA 3: RANTI RANTI	9
• SHINA 4: NIKUY	10
CHAPAK - USHAYKUNA	11
• SHINA 3: RANTI RANTI	11
• SHINA 4: NIKUY	11
LLULLACHU - MANA LLULLA - RURAYKUNA	12
• KALLARIY	12
• SHINA 5: ARI NIKUY	12
LLULLACHU - MANA LLULLACHU - RURAYKUNA	13
• SHINA 5: ARI NIKUY	13
ALLI KAY - RURAYKUNA	14
• KALLARIY	14
• SHINA 6: KILLKAY	14
• SHINA 7: HARKASHKA	15

ALLI KAY - USHAYKUNA	16
• SHINA 6: KILLKAY	16
• SHINA 7: HARKAY	16
YANAPAY - RURAYKUNA	17
• KALLARIY	17
• SHINA 8: KUTICHIY	17
• SHINA 9: YANAPAY	18
YANAPAY - USHAYKUNA	19
• SHINA 8: KUTICHIY	19
• SHINA 9: YANAPAY	20
LLAKICHU - RURAYKUNA	21
• KALLARIY	21
• SHINA 10: PAKTARAK	21
• SHINA 11: KAMAY	22
LLAKICHU - USHAYKUNA	23
• SHINA 10: PAKTARAK	23
• SHINA 11: KAMAY	23
HURUHARKAY - RURAYKUNA	25
• KALLARIY	25
• SHINA12: HARKAY HILLAY	25
HARKAY-HURU - USHAYKUNA	26
• SHINA 12: HARKAY HILLAY	26
YACHACHIKPA WILLAY	27
• RURAYPA SHUTI	27
• RIKUYKUNA	27

Shuk rikuyapa shinaykuna

KAMU NIKI	SHINAYKUNA	YUYAY	HILLAYKUNA	PACHA
Kanpa hayñikunata riksiy	Hayñikunapa shinallatak munaykunapak 3 hawa	Wawapa hayñi shinallatak zirna hillay	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - CDDN (ruraykunapak kamu) - Killkana kaspi	1 pacha
Chapak	Nikuyta ranti Ranti	- Zirapi pakalla - Kikinyaripa willayta ranti ranti	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - Killkana kaspi	1p. Shinallatak 15 uchilla pacha
Arichu mana arichu	Ari nikuy	Zirmapi alli pukyuta riksina	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - Zirna pankata rikuna (ruraykunapa kamupi) - Killkana kaspi	40 uchilla pacha
Allí kay	Killkayta Harkay	- Zirmapi allí kaykuna - Mana allí kaykunataka harkankuna	- Impreso del cuaderno de ejercicios - Bolígrafo y lápiz	1p. shinallatak 15 uchilla pacha.
Yanapay	Kutichiy Yanapay	- Zirna llakita kutichiy - Zirmapi ima llakikunatapash yanapana	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - Killkana kaspi	1p. shinallatak 15 uchilla pacha.
Llaki	Kamayta Paktarak	Llaki shinallatak zirmapi llakipacha	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - Killkana kaspi, kuchuna, llutana	1p. shinallatak 30 uchilla pacha.
Huruta harkay	Harkay hillay	Nikichikkunata kamana shinallatak willi willi hillaykunatapash huruta kamana.	- Ruraykunapa kamuta ishkanchina - Killkana kaspi	30 uchilla pacha

KANPA HAYÑIKUNATA RIKSIY – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 1 H.

MUNAYKUNA: Kay puchukay ruraypika, wawakunaka ushanmi:

- Munaykunapa hayñikunata Riksichina
- Hayñikunata kay zirna kuskapi riksinakuna
- Zirmapi hillaykunatapa hayñikunata riksinamanta.

Kallariy

PACHA: 5 UCHILLA PACHA

Wawakunapa Hayñi Ari nishkakunaka kay mirkapimi kan. CDN chayta imatapash rimana, imashpatak hayñikunaka mutsurishka kankuna, imashinatak kay zirna hillayka wawakunapa hayñita rikuy tukunkuna.

Shina 1: Hayñikuna shinallatak munaykuna

PACHA: 20 UCHILLA PACHA

SHINA: SHUKLLA

LLAMKANA PANKA: HAYÑIKUNA SHINALLATAK MUNAYKUNA

HILLAYKUNA: KILLKANA KASPIKUNSA

Ruraykuna (15 uchillapacha)

Wawakunataka mañana kan:

- Kay llamkana pankapika hawapimi shutita killkana kan
- Shuyukunata rikuy shinallatak uchilla shuyu killkakunata killka katina.
- Sapan shuyupi killkapay hayñita hamutashpaka chay munaykunatapash rurapay.

Rimanakunkapak Tapuykuna (5 uchillapacha.)

Ña llamkana kamuta killkay tukuchishpaka, kanpa mirka mashikunawan killkana kapankichik tukuy kutichishkata:

Shinapash allimi kanman kaykunata tapushpaka:

- Maykantak shuk hayñiwan shinallatak munaywanka kankuna
- Zirna linchita hapina hayñichu kan mana kashpaka munaychu kan.
- Ishkay hayñikunata zirmapi churayta ushankichikchu.

Shina 2: 3 hawa

PACHA: 35 uchillapacha

SHINA: SHUKLLA

LLAMKANA PANKA: 3 hawa

HILLAYKUNA: CARTA DE LOS DERECHOS DEL NIÑO PARA NIÑOS, KILLKANA KASPIKUNA

Ruraykuna (25 uchillapacha.)

Wawakunataka mañana kan:

- Kikinpá shutita llamkana panka hawapi killkapay.
- Wawapa Hayñikuna Ari nisirishkamanta killka katipay
- Kimsa mutsurishka hayñikunata kay zirmamanta killkapay.

Tapuykunamanta rimariy (10 uchillapacha.)

ña llamkana pankata huntachishpa paktashpaka, kankunapak mirkawan shuk rimanakuyta charipaychik shinallatak kutichipaychik.

Allimi kanman kaykunata tapushpaka:

- Maykantak ninan mutsurishka hayñikuna yanki kay zirma linchita rikushpaka
- Ima hayñikunapitak ashtawan zirma linchika yaykuy yanki
- Allichu kan mana allichu kan ñukanchikpakka kay hayñikunaka

KANPA HAYÑIKUNATA – USHAYKUNATA RIKSIY

Shina 1: Hayñikuna shinallatak munaykuna

Hayñikuna:

- Llakichiykunata kamana – 2 Yupay kamachiy: Kay Wawakunapa Hayñi Ari nirishkami shinallak Hatun Tantanakuy Ari nishkapipashmi kay hayñikunaka tyakunkuna, mana payka kawsayta, willkayta, yuyayta shinallatak unkuyta rikunachu kankuna
- Yachay – 28 shinallatak 29 Yupay kamachiy: tukuylla wawakunami yachaypakka hayñita charinkuna, shinallatak paypa kikinyarita sinchiyachinata yanapana kan, ushaykuna shinallatak yuyayta shinallatak wawakunapak ushayta rurana kan.
- Pukllay 31 Yupay kamachiy: tukuy wawakunami munaylla kanata charinkuna, pukllankapak shinallatak kawsaypa arawinkapak charinkuna.
- Alli wasita – 27 Yupay kamachiy: Tukuy wawakuna alli wasita charinamantaka hayñita charinkuna shinallatak alli wiñankapak.
- Paypa kawsayta hapinkapak, shimita shinallatak paykunapak yachaytapacha – 30 Yupay kamachiy: Shuk uchilla mirka wawakunaka tukutami paykunapak kawsaymanta, willkay shinallatak shimitaka yachanata charinkuna
- Willaykunata maskankapak shuk nikichikta charinami kankuna* - 13 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna willaykunata shinallatak paykunapak yuyayta ninata.
- Sumak samay – 24 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna alli hampita shinallatak wasipi rikuchunpash, alli mikunata, allí yaku shinallatak sumak pachamamata.
- Sumak mikuna – 24 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna alli hampita shinallatak wasipi rikuchunpash, alli mikunata, allí yaku shinallatak sumak pachamamata.
- Llakichikkunata shinallatak mana imatak nikkunata kamana – 19 Yupay kamachiy: Mama llakta pushakkunaka tukuytami wawakunata kamankapakka rurana kankuna, ama llakichichu, shitay, mana allí chariy shinallatak tukyachikpi rikuna kan.
- Rikuna antata rikunamanta munaylla kankapak** - 31 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna, pukllankapak shinallatak kawsaypi imakunatapash ruranamanta.
- Hampikunawan rikuchun mutsuypika – 24 shinallatak 25 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna allí hampita shinallatak uchalla rikuchun shinallatak wawakunaka wasimantami ima hampikunatapash chaskina kankuna.
- Paykunapak yuyaykunatapash shinallay uyachun munankuna – 12 Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna paykunapash yachanami kankuna, shinallatak paykunapak nikuytapash chaskinami kankuna.

Munaykuna:

- Kanpa puñunapacha - Yupay kamachiy: Tukuy wawakunami hayñita charinkuna allí kawsayta charina kan, kay Ari Nirishka Hatun Tantanakuy Wawakunapa Hayñikunapa kamachiykuna allí puñunatami charinkuna. Tawka wawakuna paykunapa puñuta charishpaka wawkikunawan rurana, taytakuna shinallatak shuk aylluwan. Allí puñuka kaspika, pichashka shinallatak alli wiñachun, allimi kana kankuna.
- Haykata mikuy - wawakunaka haykata mikuykunataka ninantami munankuna, mana allipash kankachu shinallatak alli hampita charinata hayñita charinkuna (24 Yupay kamachiy).
- Wara wakaychipi kullki - Wawakuna shinallaytak ayllukuna ninanta kullkita charinata mutsunkuna, shinallatak paypa wara wakaychipi kullkita charinatapashmi munankuna, mana hayñi kanchu.
- Samankapak purina - wawakunaka paykunapak allí kanamanta hayñikunata charina kan (31 Yupay Kamachiy), samankapak purika mana mutsurishkachu kankuna shinallatak mana hayñichu kankuna.
- Puchukay kay - Wawakunaka paykunapak hayñikunata charinkuna kay 27 Yupay Kamachiypi (alli kawsanatami charinkuna). Shinapash, mana kaykunaka paykunapak hayñikunachu kankuna shinallatak munayllami kankuna, mana hayñika.

Hayñi mana kashpaka munay:

- Willi willipi killkaykunata kachana kankuna** - kaykunaka imamantatak killkaykunata kachanatami rikuchin. Pi runakunapashmi kay killkaykunata kachanata hayñita charinkuna, willaykunaman yakyuyta ushankuna shinallatak imatapash rikuna kan. Shinapash, killkaykunata kachana kankuna, shukkunata llakichinamanta, chayka mana hayñikuna kanchu.

** kaymi kankuna kayka shinallatak zirna linchikunaka mana “hayñikuna” kayta ushankunachu, wawakuna shinallatak wamrakuna kayka hillaykunaka mana hayñikunata charinkuna. Shina, yachaykunatapash ruray ushankunami, willayta maskana, allí kana shinallatak pukllana, mana kashpaka imatapash nina kan. Shinapash, zirna linchika kayka shuk shuk hayñikunatapashmi wawakunapak rikuna kankuna.

Shina 2: 3 hawa

Mana allí kutichikunaka ruraykunapimi kankuna. Wawakunaka shuk shuk rikuykunatami rikuna kankuna shinallatak zirna linchipash (shina, paykunapay yuyayta churana kankuna shinallatak yachaypi rurana kankuna) shinallatak pipash mana kamachiy tukushkapika rikunachu kan (shina, paykunapaklla kayta yakyuna, llakichina, wakachinakuna, shuk shukna.).

PAYPAKLLA CHAPAK – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 1 P. SHINALLATAK 15 UCHILLA PACHA.

MUNAYKUNA: kay tukuchiypika wawakuna kaykunatami rurana kan:

- Paykunapaklla kay zirmatami tapuykunawan yachakuna kankuna.
- Paykunapak kikinyari willaykunatami ranti ranti kuna kan, shinallatak pikunawan
- Hamutanami kankuna ima llakikunata charinkuna kay zirna lunchipi paykunapak willayta kushpaka.

Kayllariy

PACHA: 5 UCHILLA PACHAKUNA

Asha rimanakuytami charina kankuna imatak kan kay paykunapaklla mirkata ruranata, shinallatak ima ima llakikunatami rikuchina kankuna kay zirmapi imakunata yallita ushankuna.

Shina 3: ranti ranti

PACHA: 30 UCHILLAPACHAKUNA

IMAY: SHUKLLAPA

Ruraykuna (20 uchillapacha.)

Wawakunata mañana kanki:

- Hawapi kikinpa shutikunata llamkana kamupi killkana kanki
- Shuk rumpawan paykuna rikuyta ushakkunatami churana kankuna – kay zirna tukuyapak rikuchiy, willaykuna, kуска, kawsay ñan zirmapi maskana kankuna.
- Pipash illakpika, kay maypi chushak kakkunata killkana kan.

LLAMKANA PANKA: RANTI RANTI

HILLAYKUNA: KILLKANA KASPIKUNA

Rimanakunkapak tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña llamkana pankata ña paktachishpaka, paykunawan rimanakunami kankuna chay shinami kutichiykunata tarina kan.

Shinapash kaykunata tapuykunata ushanchik:

- Pitak kan nikuyta rikuy ushankuna, ruray shinallatak zirmapi churakpi, mashikunalla shinallatak shukkunapash
- Kanpa zirna linchipika harkayta ushankimi chayllami willaykunata kamayta ushanki
- Shuk zirna pankapi churarishpaka rikuna kanki, pikunatak kanpa willaykunata rikunkunata yachankimi

Shina 4: Nikuy

PACHA: 40 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: UCHILLA MIRKA

Ruraykuna (30 uchillapacha.)

Wawakunata mañana kan:

- Hawapi kikinpa shutikunata llamkana kamupi killkana kanki.
- Shuk wamrakuna shinallatak wawakuna ima nishkata killka katina kanki kamachiypi shinallatak shukpallapi.
- Chay tawa rikuypimi kaykunataka churana kapanki, imashpa shinallatak imapaktak chaykuna kan nishpa.
- Chaskakunata llantuyachina kan kaykuna ashtawan ari nishpa katikpika. 1 chaskata mana achka kanchu, shinallatak 4 chaskaka achkami kankuna.

LLAMKANA PANKA: NIKUY

HILLAY: KILLKANA KASHPI

Rimarinkapak tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña paykunapak killkana kamuta tukuchishka hipaka, paykunawan shuk rimanakuy mirkatami rurana kankuna.

Shinapash kaykunata tapushpapash allimi kankuna:

- Zirmapi kanpa kikinyari willaykunata riksichinayanchu (kanpa tukuylla shuti, kуска, yupay mana kashpaka shuyukuna)
- Pitatak tapunkiman kaykunata kachayta ushanichu nishpaka

CHAPAK – USHAYKUNA

Shina 3: ranti ranti

Kay ruraypika, wawakunaka sapan sapanmi kay ruraykunataka yuyashpa katina kankuna, shinallatak kay willaykunapika ñukanchiktami kaykunaka rikuchinkakuna mana kashpaka ñukanchik kikinayrita. Kay willaykunata shukkunaman kukpika, chaytaka ña mana shukkunaman tikrachiya ushanchikchu shinallatak mana pichayta ushanchikchu.

Sapan sapan runakunapakmi kayka shuk willaykunatami charinkuna, wawakunata kushiyachina kankuna sapan runakunami kay willaykunataka hapita ushankakuna shinallatak paykunapapashmi kayta ushankuna. Shukpika, wawakunaka shuk mana riksikunataka kamarinami kankuna, zirna mirkakunata, mama llaktata shinallatak shuk shuk llamkak ukukunata chaypimi yupaypi churanchik.

Shina 4: Nikuy

“Tukuy kamayta shinallatak paypalla kayta shukman tikrachiya ushanchikmi, chayka mana shuk nikichikkunataka mutsunichu”.

Shinapash shukpalla shinallatak pakalla kaytaka yachanami kanchik chayka ninan mutsurishkami kankuna chaymi kan zirna killkay. Shinapash, kaykunaka mana tukuy pacha allí kanchu patsak yupaymanka mana chayanchu, chaymanta wawakunaka mana chaytallaka shuyana kanchu mana tukuy kamashka kanchu. Wawakunata yachachinami kanki wawakunaka mana nikichiytaka yachay tukunchu (shina, llamkak ukukuna mana kashpaka zirna pankapipashmi kankuna) shinallatak imashinatak kay niki yupaykunataka churanki (shina, riksichinkapak).

“ninantapacha llakipachami kanchik shwakunata shinallatak kay mushuk nikichikkuna shinallatak ñuka willayta mana rikuchinachu kani”.

Shwakunaka wakinpika shuk shuk wakaychi nikichikkunatami hapinkuna shinallatak shinami willaykunata rikuchina kankuna chaypimi wakaychirin. Shinapash kaykunaka shuk shuk ruraykunatami uchillatapashmi hapinchik, ninantami yachaypi kana kanchik chaymi willay kankuna chay shinallami llamkana uku shinallatak zirmapi kaykunataka mana rikuchinachu.

“Ñuka shutita mana ranti ranti munanichu shinallatak allipacha kankuna kaykunapi killkarishpaka. Shinapash tukuypi, nimata mana rurayta ushanichu”.

Shutikunaka shinallatak kuskakunapash kay willaykunataka na kunachu. Mana tukuyta zirmata hapinataka yachanchikchu mana kikin willayta churana kanchu mana ranti ranti kunachu kan. Ninan mutsurishkami kan kaykunata killka katinkapak shinallatak paykunapak nikichikpi ima mañashkatami rurana kankuna. Shinapash zirmapi harkaykunatapashmi churayta usharinkuna chaytami mana ñukanchik willaykunata kuna kanchikhu.

LLULLACHU MANA LLULLACHU – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 40 UCHILLAPACHA.

MUNAYKUNA: kay rurashpa tukuchiypika, wawakunaka ushankami :

- Yachanami kan mana tukuy kaykunaka allí kanchu.
- Hamutanami kanchik kay willaykunaka llullachu mana llullachu kankuna.

Kallariy

PACHA : 5 UCHILLAPACHA

Mana allí niyta ushanchikchu ima killkata rikushpapash. Kay Ruraypika, yachanami kanchik imashinatak ari nina kanchik shinallatak willaykunata zirna linchipi kana kan. Tawka imaykunatami riksina kanchik shinallatak willaykunatapashmi rikuna kan mana kashpaka zirna pankatapashmi rikuna kan.

Shina 5: Nikuy

PACHA: 35 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: UCHILLA MIRKA

Ruraykuna (25 uchiallapacha.)

Wawakunata mañana:

- Llamkana panka hawapi kikinpa shutita killkapay
- Nikichik rikuyta hapipay zirna linchipi tyakukta mirkapimi kaykunataka rimana kanki chay shinami willaykunata riksina kankuna.
- Kay tawa kuskapi ima zirna linchitatak hapinki chayta killkapay (sumak yachana Wasi mana kashpaka zirna pankami kayta ushankuna, kushiyanapashmi kan).
- Shinapash kimipi killkapay ima zirna pankatatak riksinki, shinallatak imashpak ari imashpak mana ari.

LLAMKANA PANKA: NIKUY

HILLAYKUNA: ZIRMA PANKATA ISHKANCHISHKA, KILLKANA KASPI

Rimanakunkapak tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña kay kamuta huntachishpa tukuchishpaka, kanpak mirkakunawan rimanakuyta rurapay chay shina kutichiy.

Shinapash kayta tapushpaka allimi kankuna:

- Kay willaykunata yuyanki kay zirna kuskakunapika allimi kan, imashinatak yacharkanki, imatak nirka chaytaka yaykunallami kanki nishpa
- Kay willaykuna mana allichu nikushpaka imatatak zirmapika ari ninki, imashinatak yacharkanki
- Willaykunataka imashinatak tariyta ushanki llullachu mana llullachu kan.

LLULLACHU MANA LLULLACHU – USHAYKUNA

Shina 5: Nikuy

Wawakunata maymantami yachachina kankuna chay shinallami zirma pankakunataka rikuyta ushankuna, shinallatak mana tukuykunachu kay zirmataka hapiyta ushankuna, shinapash puchukaypi unanchata churanami kankuna.

UNICEF: Kayka tukuy allpamamatak rikuk tantanakuymi kan (UNICEF).

Kay zirma linchikunapika kay unanchakunatami rikunkuna, shinallatak tantanakuykunaka shuk shuk ayllukunata shinallatak wawakunatami rikuna kan. Kayka “Kuy” nishkapimi rikuna, “Kayachiy”, “ñukanchik llamkay”, shukkuna. Chaykunaka karana tantanakuykunami kan.

Wikipedia: Kayka pankaka shuk yachana zirma pankami kankuna. Wikipedia kayka paskarishka nikichiyi kankuna, shinallatak maykan mashikunapash kaykunataka killkayta ushanmi.

Tawka tawka runakunami kay Wikipedia nishkataka rikunkuna. Shinapash, paskarishka nikichik yupay karpika mana kaykunataka killkay ushankunachu shinallatak allichitapash ushanchu, willaykunapi shinallatak zirma pankata killkayta ushankunami kankuna.

The Betoota Advocate: kayka shuk shuk asina willaykunami kankuna.

Kaykunaka mana willaykuna allita charinchu, kaykunaka kushiyachinkapakllami kankuna. Kayka shinami kan “Shuk runa shutushka pankakunata hapikka wampuna kuskatami tarin” asinkapakllami kankuna shinallatak kay zirma linchitaka mana allí willaypaka charinchu.

WebMD: kay zirma pankaka hampina kashka willaytami rurankuna.

Kay zirma pankapika mana tukuy hampikunata churayta ushankunachu. Shinapash, willaykunaka kay rikuy pika tukuy pachami rurana kan shinallatak mana hawalla hapinachu kankuna chay shinami willaykunata hapina kan shinapash unkushka kashpaka mana hapina kanchu.

ALLI KAY – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 1 P. SHINALLATAK 15 UCHILLAPACHA.

MUNAYKUA: kay puchukay tukuriypika, wawakunaka ushankami:

- Zirmapi allí kachunmi kay ruraykunataka llamkashpa hatunyachina kan
- Zirmapi alli kaykuna mana karpika chaykunataka harkanami kankuna chayllami hamutana

Kallariy

PACHA : 5 UCHILLAPACHA

Mirkata mañapay wakin imakunata imashinatak chayshuk runakunawanka kana kanchik. Wakinpika wakin runakunaka zirmapi mana alli aparinchu, imatatak ninkiman rurankiman chay zirmapi kakupika.

Shina 6: Killkay

PACHA: 30 UCHILLAPACHA

SHINA: SHUKLLAPA

LLAMKANA PANKA: KILLKAY

HILLAY: KILLKANA KASPI

Ruraykuna (25 uchillapacha)

Wawakunata mañapay:

- Kikinpa shutita llamkana panka hawapi killkapay.
- Kuska rikushkapika, kay killkata kamupi killkapau shinallatak shuk mashimi kaytaka mañayta ushankuna kay zirapi kana kan.
- Shuk shuk ruraykunata yuyashpa kay, shinallatak yachanami kanki imakunatak ruranki.

Rimanakuypa tapuykuna (5 uchillapacha.)

Ña llamkana pankata llamkashpa tukuchishpaka, mirkapimi ashtawan rimana kankuna ima kurichiykunata tarinkapak. Allimi kanman kaykunata tapunkapakka:

- Zirmapi kak wamrakunataka imatak tapuna kan
- Runakunataka shinallatakmi kana kanchik ukupi shinallatak kanchapi kashpa, mana kashpaka tyanchu
- Mana pi kakta yachashpaka mana runakunata riksishpaka mana zirmapi rimana kanchu, chayka wakinpika shinapachami kankuna shuk shuktami kana kan zirmakunapika.

Shina 7: Harkay

PACHA: 40 UCHILLAPACHA

SHINA: HARKASHKA MIRKA

Ruraykuna (30 uchillapacha)

Wawakunata mañapachachik:

- Tukuylla shutikunata killkapaychik llamkana panka hawapi.
- Kankunapak ñawpa kawsayta killka katipaychik sapan sapan runakuna imatak rurashkata. Kay runakunata harkankichu.
- Shuk wichanawan willachaychik paytak harkasha nishpaka chayllami harkanki
- Mana kay runata harkasha nishpaka kaytaka yurapi sakipay
- Ukupi killkapaychik imamantatak kay runata harkasha ninki, imashpatak mana ninki.

LLAMKANA PANKA: HARKAY

HILLAY: KILLKANA KASPI

Rimanakunkapak tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña llamkay pantaka huntachishpa tukuchishpaka, kanpa mirka mashikunawan rimaripay shinallatak kutichipay.

Kayta tapushpaka allimi kayma:

- Ima punchapash pitapash nachu zirmapi harkashkanki Ari kakpika, imamantatak harkashkanki
- Kan manayachashpaka imashinatak harkanki mana, pitatak tapunkiman.
- Ima pachapitak alli yuyanki harkasha nishpa, shuk yuyaykunapi yuyaykimanchu mana kashpaka imamantatak harkanki shuk runataka.

ALLI KAY – USHAYKUNA

Shina 6: killkay

Kay ruraykunapakka mana alli kutichiykunata tyanchu. Wawakunata kushichishpa yachachiy imashinatak zirna kanchapi kana kanchik, shinallatak kay kamachiykunaka shialatakchu kan. Ima ima kaykunatatak allí kachinki nishpa paykunatallatak mañanpay shinallatak imashinatak paykuna kachun munanki. Kay shinakuna kanman: chayshukpa yuyayta muchana, mana llakichik shimikunata nichun shinallatak mana chayshuk mashikunata manchachinachu kan.

Shina 7: harkay

Kanpa yachana ukumanta mashi:

Kay mashita harkakpika mana paykunapash ashtawan llakichiyta ushankunachu. Shinapash kanpa taytawan yachachikwanpash rimapanki imatak tukukunki, paykunaka ima llakikunatapash yanapayta ushankunami zirna ukupi shinallatak kanchapipash, mana kashpaka zirna pankakunapipash.

Kanpa kuyashka mashi:

Kanpa kuyashka mashipash kantaka chukrichinkapak munankakunami, chay shinapacha kunanpachami kay shimitaka kay zirmapika nishka kankuna. Harkanapa rantika, paywan ukupilla killkay ushankumi mana kashpaka imashinatak kanpa yuyaytaka nanachishka kaytami rimana kanki.

Shuk ista:

Mana riksishka mashikunata chaskishpaka llakipachami kan. Pay mañakukta chaskinkapak, riksinihu nishpa mana riksinihu nishpami rikuna kanki. Mana kashpaka, harkanami kanki.

Kanpa mama:

Kanpa mamaka allitami munankuna. Harkanapa rantika, paywan rimanatami rimarina kanki, mana allichu kani ninami kanki kanpa shuyuta wawakunapakka shinallatak chaykunata anchuchi.

Piwantak killkashpa rimarikushpapash:

Ima llakilla lluchu shuyukunata mana shukkunaman rikuchinachu kankuna, pipash mana riksi kikinwan rimarishun nikpika mana chaskinachu kanki mana riksishpakarin. Mana runata riksishpakarin mana nina kanki harkana kanki. Riksishpaka, paytaka niyta ushankimi mana allichu kani nishpa shinallatak nima shuyukunata karashachu nina kanki. Wawakunaka maskanami kankuna rukuta yanapaway ninami kan chaytaka rikunami kankuna.

Yachana wasimantaka pipash kakpi:

Runaka riksishpaka shinallatak paywan Kasha nishpaka, mana ima llakilla shuyu kuyurikunataka rikuchiychu niyta ushanki, shinapash mana rikuchishachu nikpipash allimi kan, manchachinkapak, paykunataka harkanami kanki.

YANAPAWAYPACHA – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 1 P SHINALLATAK 15 UCHILLAPACHA.

MUNAY: kay puchukay ruraypika, wawakunaka ushanmi:

- Ninantami yuyana kankuna imashinatak llakizirmapi shayarinata.
- Runakunata riksina shinallatak tantanakuykuna zirmapi ama llakita apachun yanapayta kuyta ushanmi.

Kallariy

PACHA: 5 UCHILLAPACHA

Wakinpika zirmapi shuk mashikuna llakichinakukta rikurinkuna. Wakinpika, shinapash zirmapi ima llakichiykunapashmi tyankuna. Imashinatak kay rikuytaka kutichiy ushanchik, runakunaka tyanmi ima yanapayta munashpapashmi kay runakunaman riyta usharinkuna.

Shina 8: Kutichiy

PACHA: 40 UCHILLAPACHA

LLAMKANA PANKA: KUTICHIY

SHINA: UCHILLA MIRKA

HILLAY: KILLKANA KASPI

Ruraykuna (30 uchillapacha)

Wawakunata mañapay::

- Kikinpa shutita chupay llamkana panka hawapi
- Zirmapi pipash llaki tukuy yayta yuyapay. Paypa mirka, imashinatak kashun nishpa rimapay, shinallatak pitapash rikushpaka chayta yuyapay.
- Kay tawan ukupi killkapay kaykunaka kay llakikunawan shayarinami karka chay shinallami sinchi shayariy usan.

Rimanakuypa tapuykuna (10 uchillapacha)

Ña llamkana pankata huntachishpaka, kanpa mirkawan ña rimapay kay kutichishkakunamanta

- Allimi kanman kayta tapushpaka:
- Wakinpika zirapi llakichiy tukushkakichu, mana kashpakapitapash rikushkakichu llakichiy tukukta, imatatak rurarkanki chaymantaka
- Shuk shuk runakunami ushaykunata charinkuna chayllami llakita harkayta ushankuna.

Shina 9: Yanapay

PCHA: 30 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: SHUKLLA

Ruray (20 uchillapacha.)

Wawakunata mañapay:

- Kikinapa shutita llamkana hawa pankapi killkapay.
- Zirmapi chakrurishka kakpi ima llakipash paktapika, pimantak rina kan yanapayta maskankapak
- Lluqi makñapi pipash shutita killkapay pikunatak riksinki chay shinami mana allikunata rikuchina kankuna chaytami rikuna kankuna. Chay mashitapashmi killkana kanki pikunatak yanapayta ushankuna.
- Yuyaychik shinallatak paki kuskaman killkapay zirna pankapi llukshichun shinallatak pikunata yanapayta ushankuna. Imashinatak yanapayta ushankuna.
- Pitapash mana chayta rikushpaka allipachami kankuna mana riksishpaka ama killkapaychu.

LLAMKANA PANKA: YANAPAY

HILLAY: KILLKANA KASPI

Rimanakuypa tapuykuna (10 uchillapacha)

Ña llamkana pankata ña tukuchishpaka kayta huntachipay, kanpa mirkawan rimariynata yapay chaypimi kutichikunaka tyana kankuna. Wakinpika kay tapuykuna allimi kanka:

- Imashpash zirmapi yallikpika imatak manchanki, pitatak yanapayta mañankiman
- Zirmapi hatun llakita rikushpaka imatak rikunki, piwantak kaytaka rimariyta ushanki.

YANAPAYPACHA – USHAYKUNA

Shina 8: Kutichiy

Maykan runa llakichi tukukukka:

Runakunaka llakichiy tukunakukkunaka kay llakichik runawanka kay shinami kana kan.

- Shuk rukumanmi willana kanki, taytaman mana kashpaka taytaman.
- Killkaykunata mana kutichinachu kan;
- Runakunata harka;
- Maykan runatapash willanami kan chay shinami ima hillaypi willana kan, mana kashpaka shuk tantanakuykunaman kay zirna llakiytaka willana kankuna chaymi Yanapanka;
- Killkashkakunata ishkanchishpami rikuna kan chayllami llakichiyta ushankuna;
- Aspita yanapaway nishpa willana kankuna chayllami yanapay ushakuna.

Mashikuna:

Mashikunaka chayshuk mashikunata yanapanami kankuna. Kay shinami imashina yanapayta munashpapash ushankuna:

- Mashitaka tapunami kan allichu kanki shinallatak yanapayta ushanichu nishpa;
- Harkayta yanapana, pichana shinallatak willana maykan llakichikta chayraka zirna pankapimi rikuchina kankuna, shukka tukuytami willana;
- Maykan llakichikuk runataka ama shina kaychu ninami kankuna;
- Killkashkata ishkanchinkapak yanapanami kankuna;

Yanapayta charina kan rukukunami kankuna mana kashpaka zirna aspipimi yanapayta ushankuna.

Shuk rikukkuna:

Kay rikukkunaka ninan utsurishkami kankuna chay shinami kay pachapika rikuna kan – mana nishpaka – kay manchachiy kakkunaka zirmapimi kankuna kay shinami kankuna:

- Mana yachashka shimikunatami kay llakichik runakunataka riksichina kan;
- Llakichiktaka willanami kankuna shinallatak mana ari ninachu kankuna;
- Shuk shuk zirna pankakunapimi rikuchina kankuna kay llakichikkunata;
- Llaki tukushka runakunataka killkay ishkanchishkata hapinami kan.

Shina 9: Yanapay

Zirmapi imapash mana alli rikukpika pimantak rimankapak munanki, imatatak kay runakunaka ruray ushankuna.

Wawakunaka shuk shuk yanapak runakunatami charina kankuna shinallatak piwanpash ashtawan allí kashpami willana kankuna. Wakin shinakuna runakunaka taytakunata, yachakkunata shinallatak yachana wasita pushakkunamanmi willana kan shinallatak ayllupa mashikunaman.

Pi runakuna kakpi, llakita uyashpallami yanapayta ushankuna, kaytaka pi kakpipashmi yanapana kankuna, imata nishpapash yanapana kan, harkayta shinallatak shuk shuk pakalla harkaykunatami yanapana kan, shinallatak zirma kanchapipashmi yanapana kan.

Maykan zirman pankaman shinallatak tantanakuymenta yanapaway niyta ushanki, imatatak ruray ushanki

Shuk shuk mama llaktakunami willankuna zirma pankakunata shinallatak tantanakuykuna chaypi wawakunaka willay ushankuna. Kay tukuypak zirma rikuykuna shinallatak zirma pankakunaka kay ruraykunatami rurankuna chay shinami ima llakikunata rikuchina kankuna pakalla kayta. Pichayta pipash yanapayta ushankunami kan chay shinami harkayta maskankuna.

Zirma kamachik tantanakuykunaka, chaypillatak kay yanapakkuna, wamrakuna shinallatak chapakuna yanapayta ushankuna shinallatak yanapayta ushankunami, shuk shuk ruraykunapi kay zirmataka willanami kankuna, yuyaypi kuyaypi yanapaktami rikuna kan, ñanyachina shinallatak yanapak rimay chay shinami kay zirma llakichiktaka taripana kan.

LLAKICHU – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 1P SHINALLATAK 30 UCHILLAPACHA.

MUNAYKUNA: kay puchukay ruraypika, wawakunaka kaytami rurana:

- Kay ima llakikunataka hamutanami kankuna chay shinami zirmapi kan.
- Pikunatak yanapayta maskayta ushankuna zirmapi ima tukukukta.
- Imashinatak zirmapi kamarishka kayta yuyana kankuna.

Kallariy

PACHA: 5 UCHILLAPACHAKUNA

Wakin ruraykunaka kay zira kamashkapimi kana kan, shinapash wakinpika ruray ushanami kan, imatapash ruray ushanchik, ñukanchikpakka kamashkachu kanka. Mirkata mañapay imashinatak shina zirna kamayta tarinkuna, shinallatak zirmapi mana kamashka kaktami rikuna kan.

Shina 10: Paktarak

PACHA: 35 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: UCHILLA MIRKA

Ruraykuna (25 uchillapacha.)

Wawakunata mañapay:

- Kikinpá shutita llamkana panka hawapi killkapay.
- Killka katipay shinallatak allí shimikunata kuchupay llamkana pankapi shinallatak paktarakunata rikuchunkuna. Imatak yuyashkata kuchupay. Shinallatak llukipi llutapay, ima llakita pakipipash llutapay.
- Shinapash wakin imaykunata kimichiyta ushanmi chay shinami ima rurayta kallarinaka chaytaka kaypimi churana kankichik. Shinami killkankuna mana kamashka kamashka kashpapash.

LLAMKANA PANKA: PAKTARAK

HILLAY: KILLKANA KASPIKUNA, KUCHUNA, LLUTANA.

Rimanakuypak tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña llamkay pankata tukuchishpaka, rimariyta charipay kanpa mirkakunawan chay shina kutichipay.

Kaykunata tapuykunata tapushpaka allimi kanman:

- Kay imatak yanki chayka zirmapika shinapachachu kankuna taytakuna mamakuna yachanchu mana allí kakta.
- Kanpa tayta, shuk rukukuna ima imaykunata kay kamaykunapika rikuna kankun
- Riksita pacha usharinchu pikunatak kay zirmapi kakkuna.

Shina 11: Kamay

PACHA: 50 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: UCHILLA MIRKAKUNA

Ruraykuna (40 uchillapacha.)

Wawakunata mañapay:

- Kikinpa shutita llamkana panka hawapi killkapay.
- Wawakunapa kawsaykunata killka katipay shinallatak zirmapi ima kaktapash willanami kankuna.

Shuk shuk kawsay wiñaypa, shuk shuk kutichiykunata tapuymanta churapay:

Imatak wamraka kay kawsay wiñaypika kan

Pitatak mañayta ushankuna piwantak rimay ushan

Kay llakikunawanka kanllatak ushallachu yankichu kanman karpika.

LLAMKANA PANKA: KAMAY

HILLAY: KILLKANA KASPIKUNA

Rimanakuypa tapuykuna (10 uchillapacha.)

Ña llamkay pankata huntachishka hipaka, kay mirkakunawanka kaykunata kutichiykunataka rimanami kankuna.

Kaykunata tapushpaka allimi kanman:

- Paytapacha riksisha ninkichu zirmapi riksishka hipaka, imatatak rurankiman kishpilla kankapakka
- Pipash kanwan llakita zirmapi rimashun nishpaka kanka mana ari ninachu kanki, mana kashpaka shuyukunata mañankakuna, imatatak rurasha ninki
- Pimantak rimasha ninki mana kashpaka yanapayta mañana kanka zirmapi mana imapash kaktapash rikuna kan.

LLAKICHU – USHAYKUNA

Shina 10: Paktarak

Kay ruraykunaka kay mañaykunatami wawakunaka rurana kankuna chay shinami zirmapi kankuna, kay shinami ima rimarikunatapash rikuchina kankuna. Tawka kutichiykunami tyankuna, shinapash, kaykunatami niyta usharinkuna:

KAMAY:

- Mashikunawan shinallatak aylluwan killkana
- Google nishkata hapinamanta willayta maskankapakka yachana wasipi llamkankuna;
- Tukuypak zirmapi rikuchinamanta (willaykunatami churana kankuna mana kashpaka shuyukunatapash mana allita rikuchinkuna);
- Takikunata, kuyuriy shuyukunata shinallatak shuk zirmakunata rurana.

LLAKIPACHA:

- Kikinyari willaykunata karana (Wasi kuskata, yachanawasita, shukkuna);
- Mana riksiwan killkarina;
- Mana riksishka runakunata zirmapi chaskinamanta;
- Kawsaypipacha ña riksirinamanta zirna hipa rikurina.

Shina 11: Kamay

Shuk shuk rikuypak kutichiykuna:

Jamila:

1. Jamilaka zirmallakichiy tukukunmi;
2. Mashiman shinallatak rukumanmi willana kan, mana kashpaka zirna yanapakmanmi killkana;
3. n/a;
4. Harkana shinallatak runata willana; killkata mana kutichinachu kankuna; killkata ishkanchina kankuna.

Gino:

1. Ginoka pukllaykunata ninanta munan;
2. Taytakunawan, mashikunawan shuk rukukunaman yanapaway nishpa rimana kankuna;
3. n/a;
4. Pukllankapak harkanami kankuna; willi willita puñuka uku kanllapimi kana kan; shuk shuk ruraykunatami rikuchina kankuna pukllaykunapash; shuk mashikunawanpashmi kana kan.

Zahra:

1. Zahraka shuk mana riksishka runawanmi zirmapi rimarikun shinapash ñami riksirikrin. Kayka pakalla hapikunami kankuna shina shukmi kan llakichikpachaka;
2. Taytakunawan, mashikunawan shinallatak willaykunawan yanapayta maskana kankuna;
3. n/a;
4. Shuk mana riksishka runakunapaktaka ama ari nikichu; rukuwan rimana kanki chay shinami hipallaman rikurina kanki.

Max:

1. Maxpa mamaka paypa shuyuta rikuchishka kankuna llakichinkapak hapita ushankunami, pinkaychinkapak mana kashpaka kayantin kawsayta llakichiyta ushanmi
2. Mamawan shinallatak shuyuta anchuchiy ninami Maxkan kan;
3. n/a;
4. Shinallatak allipachami hapina kanki imatatak ruraykunata ushankuna shinallatak shuyukunapi rikurinkuna; ama willaytaka shukkunaman kuna kankichu kanpatak shinallatak ima shuyukunatapash.

HURUHARKAY – RURAYKUNA

TUKUY PACHA: 30 UCHILLAPACHA.

MUNAYKUNA: Puchukay ruraypika, wawakunaka ushanmi:

- Kanpa nikichikta kaykunawanmi hamutana kanki chay shinami zirna hillaypash kay hurutaka karkayta ushankuna.

Kallariy

PACHA: 5 UCHILLAPACHAKUNA

Nikichikpi shinallatak willi willipi huru harkayta charishkachu kan nishpa tapupay. Kanpa nikichikka imashinatak huru yaykushka, imatak kanpa nikichik tukurka chay llakichik huru yaykushpaka.

Shina 12: Harkaykuna

PACHA: 25 UCHILLAPACHAKUNA

SHINA: UCHILLA MIRKAKUNA

LLAMKANA PANKA: HARKAYKUNA

HILLAY: KILLKANA KASPIKUNA

Ruraykuna (20 uchillapacha.)

Wawakunata mañapay:

- Kikinpa shutita llamkana panka hawapi killkapay.
- Pichka ima yuyaykunata killkapay imashinatak harkayta ushanata kanpa nikichikpi.
- Willay imatatak ruranki kanlla kashpaka.

Ñawita tullpuchipay imashinatak hay hurutaka harkayta ushanchik nishpa:

Kushi ñawi – allipachami kankuna.

Shinalla ñawi – mana yachanichu imashina alli kakta

Llaki ñawi – mana allichu kankuna.

Rimanakuypa tapuykuna (5 uchillapacha.)

Ña llamkana pankakunata huntachishpaka, kanpa mirkawan rimanakuyta charina kan chay shina kutichina.

Kaykunata tapuytapash ushanchikmi:

- Imatatak kanpa nikichita ruray ushanki ama wakllichi huru yaykuchunka.
- Ima punchapash rurashkankichu kanpa nikichik ama huru yaykuchun.

Huruta wañuchiy – USHAYKUNA

Shina 12: harkaykuna

Kanpa nikichiytaka tawka shinai harkay kamayta usharinkuna. Kaykunami kaypi rikurinkuna:

- Shuk software nishkata hurukunata harkankapakmi churana kankuna shinallatak kanpa nikichiktami kamanka, spyware mana kashpaka malware kaykunaka wakllichita ushankunami shinallatak zirma linchimanmi yaykuna kankuna.
- Software nishkami mushukyana kankuna – Software nishkatami rikuna kankuna tukuy punchami kaykunataka rikushpa kana kan chayllami harkay ushankuna.
- Nina harkatapashmi churana kan – kay nina harkaykunaka ama llakichik hurukuna yaykuchuni nikichikpi churaa kan, shinallatak pipash mana allí yaykukukpika willankami kanpa nikichikpi.
- Sinchi kanpalla yupaytami churana kanki – Kanpalla yupayka tukuywan chapushkami kana kan killka, yupay shinallatak unanchawa. Ashtawan sinchi kakpi ashtawan allimi kankuna.
- Mana alli zirma linchitaka ama paskankichu – Mana pikunatak kachamukukpika ama paskankichu, ama pashkaychu.
- Ima linchikunatapash ama paskankichu shinallatak zirma linchikunatapashmi mana kuna kanki – linchikuna shinallatak wakaychiykuna ama kaykunataka paskankichu chay shinami hurutaka harkanki, ama paskashpami allí kan – pi kachamukukta mana yachashpaka ama niy.
- Zirma pankakunamantaka ama imatapash uryakuchinkichu – ima takikuna shinallatak kuyuriy shuyukunataka ama paskankichu paykunata uryakuchikpimi kanpa nikichiktaka wakllichinka.
- Mana allí tukukunataka harkanami kanki (pop -ups) – wakinpika pop-ups linchiykunata charinkunami llakipachami kan. Harkaytaka uryakuchita ushankimi pop - ups nishkapimi rikurinkakuna.
- Kanpa nikichiypi ishkanchiyta uryakuchinami kanki – ninan mutsurishkami kan kaykunata ishkanchinkapakka chayllami kay hurutaka rikuy tukunki, chay shinami rikuy tukunki mushukyachinamantaka.

Kaykunataka chapushpami allí kana kankuna. Wawakunawan rimariy shinallatak imashina llamkanakunatami rurana kankuna shinallatak imashpak. Mana allí kutichiyykuna tyanchu.

YACHACHIKPA WILLAY

Yanapayta ushashpaka kaykunatami hillaykunatami rikuna, kankunapak rikuykunata rikuchiy nishka nipanchik chaymi shuk shuk ruraykunata rikuy tukushun, pachakunatapash rikushpami kaytaka rurana kankuna, ruraykunata achikllami rikuna kan (wawakunapak shinallatak yachachikkunapak) shinallatak rurana shinallatak llamkana pankakunatami rikuna kankuna. Chayta rurasha nishpaka, kay linchiman cop@itu.int. Kachamuyta ushapankichikmi, tukuyta tapuykunata ushankichikmi.

RURAYPAK SHUTI	RIKUYKUNA
Hayñikuna shinallatak munaykuna	
3 hawa	
Ranti ranti	
Nikuy	

Air nikuy	
Killkaykuna	
Harkay	
Kutichiy	
Yanapay	
Paktarak	

Kamay	
Harkaykuna	

2. Piwantak kay ruraytaka rurarkanki (watayuk mirka, hari warmi, mama llakta)

3. Wawakunaka kay ruraykunapika allichu yaykushka kankuna

4. Watayuk wawakunapakka allichu karka kay ruraykunaka

5. Allí yachakushkachu karka kay hillaykunata yachachinkapak shinallatak kutichinkapak wawakuna tapukpika

6. Maykamantak alli ushay karka kay hillaykunaka yachana ukupi rimarinaka (shuk runpawan wichapay)

Ashtawan allí allilla kaan sumak allí shinashinall

Kuticishkata rimapay :

7. Kayantinpak kay hillaykunata churanachu kankuna, imashpa ari imashpa mana

Kaykamika (UIT) nishka tantanakuyumi rurashka kankuna shinallatak shuk llamkay mirkapashmi yanapashka kankuna shinallatak shuk shuk ukukunapash kay wawakunapa hayñikunata rikukkunapashmi karkakuna zirmapi kak wawakunapashmi kankuna.

Young and Resilient Research Centre Western Sydney University nishka tantanakuyupimi rurashka kankuna, kaytaka 5Rights Foundation nishkami rurashka kaytaka wawakunapak zirmapi kakkunapami rurashka kankuna, kayka Ari nishka Mama Llaktakunapak wawakunapa hayñitami ari nishkakuna kan.

Kay llamkayka mana ushayman karkanchikchu mana pachata, huyaytam shinallatak UIT mashikunapak ushayta charishpaka.

UIT nishka tantanakuyka tukuyllatakmi yuoaychani nin, wawakunapak yanapankapak kamuta rurashkamanta mutsurishkami kan kikinpa pachakunaka yachaykunapash.

Jones y Olivia Solari Yrigoyen (Child Rights Connect), John Carr (ECPAT International) así como Amanda Third y Lilly Moody (Western Sydney University)

www.itu.int/cop

ISBN: 978-92-61-31633-4

